

هنرمندان تئاتر در میان مردم

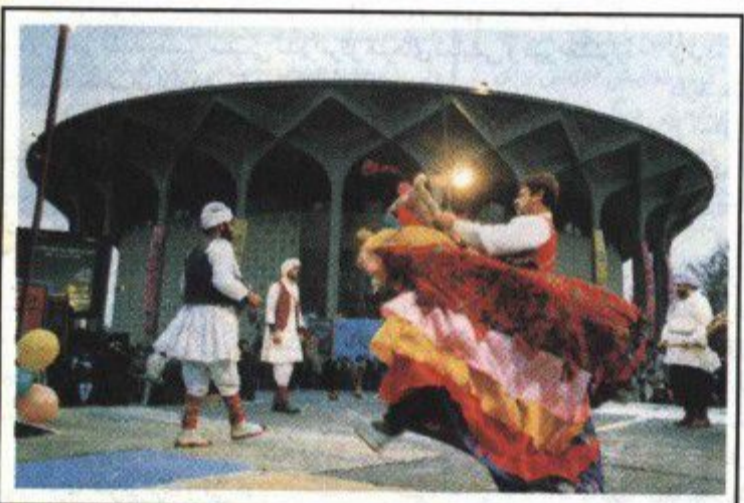
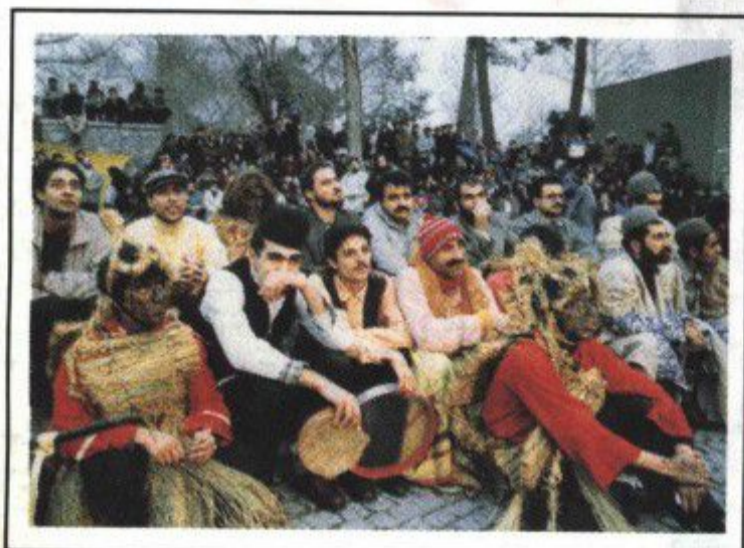
چرا دیگر هیچ برادری نیست که خواهرکوچکش را به تئاتر ببرد؟

چرا تئاتر نمی بینند...

با برگزیدگان تئاتر شهرستانها

آسیب
شناسی
تئاتر ایران

*گروه های شهرستانی فقط برای یک روز به جشنواره دعوت شده اند و بلافاصله بعد از اجرای نمایش خود باید به شهرستانشان باز گردند و حتی یک نمایش هم نمی توانند ببینند .
*گروه های شهرستانی از اینکه امکان دیدن نمایش های جشنواره را ندارند متأسف هستند .

گزارشی از افتتاحیه
هفدهمین جشنواره تئاتر فجر

هنرمندان تئاتر در میان مردم

صدای برخورد چوبکها به یکدیگر، هیاهوی مردم خسته از کار روزانه، فریاد شادی دختر بچه‌های دبستانی که با هر اتفاق کوچکی به هیجان می‌آیند، لباسهای رنگارنگ بازیگرانی که در بین جمعیت می‌لوند، خنده کمربند رفتگری که جاروی بلندش را روی زمین خوابانده و دستها را زیر چانه قفل کرده، آمد و شد دختران و پسران جوانی که هنوز انرژی و نشاط جوانی و چشمهایشان برقی از شیطنت برجای می‌گذارد، زمزمه دلفک کوچکی که ناگهان از پشت سر دور زده و به چشمان تماشاگران خود زل می‌زند، صدای جرقه‌های نورانی آتش که به هوا پرتاب می‌شود، به تئاتر شهر در اولین روز بهمن ماه از سال ۷۷ حال و هوای دیگر داده است.

هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر این بار در فضای باز تئاتر شهر و در حضور عابران و رهگذرانی که هیاهوی این فضا، آنها را دور خود جمع کرده است، با استقرار دسته‌های موزیک و گروههای نمایشی خیابانی از ساعت ۱۶ روز پنج‌شنبه هر چند در قالبی غیر رسمی کار خود را آغاز می‌کند.

این مراسم با تلاوت قرآن کریم و اجرای سرود جمهوری اسلامی آغاز شده و با خیر مقدم حسین سلیمی مدیر مرکز هنرهای نمایشی و دبیر جشنواره هفدهم به حاضران ادامه می‌یابد.

اجرای نمایش خیابانی «عروس گله»، نمایش خیابانی «کوسه گلین»، نمایش «ناوک»، نمایش خیابانی «لیونه بازی» و اجرای موزیک و موسیقی تریب جام و حرکات پانتومیم از دیگر برنامه‌های این مراسم است که تا ساعت ۷ شب ادامه می‌یابد.

حضور گسترده مردم عادی بدون آنکه نیازی به ارائه کارت و بلیت داشته باشند ویژگی مهم مراسم افتتاحیه جشنواره هفدهم به شمار می‌رود که در راستای مراسمی از این دست در افتتاح جشنواره تئاتر عروسیکی انجام گرفت. اغلب مردم در هوای سرد تئاتر شهر با رضایت مراسم را دنبال می‌کردند.

ساناز رحیمی، دانشجوی رشته فیزیک، شیوه اجرای مراسم افتتاحیه را بسیار خوب عنوان کرده و می‌گوید: به نظرم این شیوه اجرایی، ارتباط بیشتر و صمیمی‌تر مردم را با تئاتر موجب می‌شود.

در اینجا شاهد تلفیق هنر نوین و سنتی در کنار هم هستیم، رقص‌های دسته‌جمعی و حرکات موزون نیز به جذابیت برنامه می‌افزاید.

مسلمی، دبیر آموزش و پرورش معتقد است: تئاتر یک هنر گران است

خانواده‌ام این سرما را تحمل کنم اما از آنچه دیدم لذت بردم تنها اشکال به صدا وارد بود چون اغلب اوقات صدا نارسا و گنگ بود در حالی که شاید با استفاده از میکروفون‌های سرخود می‌شد اشکال صدا را هم برطرف کرد.

مهران تهرانی، مترجم زبان رومانی و ایتالیایی که به تازگی به ایران آمده می‌گوید: من کمتر در ایران بوده‌ام به همین علت کمتر در جریان روند فعالیت‌های فرهنگی در اینجا بوده‌ام اما هیچ وقت گمان نمی‌کردم که فضای کار برای هنر ایرانی در عرصه‌های مختلف هنر تا این اندازه آزاد و باز باشد امشب وقتی رقصهای محلی را دیدم تعجب کردم چون همیشه فکر می‌کردم رقص یا آنچه شما از آن به عنوان حرکات موزون یاد می‌کنید بتواند در یک فضای مردمی اجرا شود. در کل همه چیز خوب و زیبا بود.

محمد انوری زاده، بازیگر سینما معتقد است: امیدوارم تمام کارهایی که روی صحنه می‌رود این اندازه سنتی نباشد، گویا سیاست مرکز تئاتر، استقبال از نمایش‌های سنتی و آیینی است که ممکن است تأکید زیاد روی آن موجب شود عملاً کارهای جدید و تازه‌ای انجام نشود که در نتیجه استعدادها و نو نیز شکوفا نخواهند شد البته من هرگز برنامه‌های سنتی را رد نمی‌کنم بلکه معتقدم هر چیز باید حد اعتدال خود را حفظ کند.

زهرا حاج محمدی

و مردم عادی در طول سال کمتر فرصت و امکان دیدن یک برنامه نمایشی را دارند بطوری که گاه آن را فراموش می‌کنند در حالی که تئاتر خیابانی، تئاتر را از شکل رسمی خارج کرده و آن را به راحتی در دسترس عموم قرار می‌دهد بطوری که حتی رفتگری که هرگز پا به سالن نمایش نگذاشته، با شادی برنامه را می‌بیند. این ارتباط عمیق می‌تواند تئاتر را بیشتر به مردم بشناساند.

مریم، دانشجوی رشته طراحی و ساکن فنلاند مراسم را بسیار جذاب دانسته و می‌گوید: برای اولین بار است که با هنرهای مختلف ایرانی از جمله تئاتر، رقص و موسیقی در کنار هم و از نزدیک آشنا می‌شوم شاید اگر این مراسم در یک محیط سرپسته و برای افراد خاصی انجام می‌گرفت، هرگز امکان آشنایی با این مجموعه را نداشتم اما به عنوان کسی که هرگز در ایران زندگی نکرده‌ام می‌گویم که همه چیز بسیار جالب است.

خان محمدی، راننده بیابان می‌گوید: خوشحالم که بسیاری از سنتهای فراموش شده ایرانی را اینجا دیدم.

تئاتر هنری است که فقط برای افراد خاصی اجرا می‌شود اما امروز همه توانستند از این برنامه استفاده کنند.

علیرضا حسینی، مترجم رسمی دادگستری افتتاحیه را از زیبا توصیف می‌کند و می‌گوید: همه چیز خوب بود با اینکه هوا سرد بود و مجبور بودم با

شیوا معبود، بازیگر «شب‌ی در طهران» و دستیار کارگردان «ازدهاک»:

مثل تالار عروسی

نمایشی است که زمان کوتاه‌تری را تمرین داشته است.

* درباره کارتتان در «شب‌ی در طهران» توضیح دهید؟

■ من در این نمایش دو نقش کوتاه دارم: یکی از خواهران سیندرلا و پیشکار شاه. تمرین این نمایش از مدت‌ها پیش آغاز شده بود که اجرا به دلیل مشغول بودن بعضی بازیگران در پروژه‌های سینمایی به

نمایش «ازدهاک» به کارگردانی وحید عوض زاده دستیار کارگردان و کمک‌بازیگر هستم.

* در کار با مشکل خاصی روبرو نبودید؟

■ فقط ما زمان مفید زیادی را به دلیل کمبود سالن برای تمرین از دست دادیم. طبیعی است نمایشی که شش ماه تمرین را پشت سر گذاشته باشد بسیار قوی‌تر از

* گویا کار تئاتر را با خانم آدینه آغاز کرده‌اید؟

■ بله. من از سال ۶۷ نزد خانم آدینه فراگیری بازیگری را آغاز کردم. سال هفتاد با نمایش مرگ یزدگرد به صحنه رفتم و پس از آن نیز در سلطان مار و شب‌ی در طهران نقش‌هایی را برعهده داشتم. دو کار عروسی هم سال گذشته با آتیلا پسایی انجام دادم و امسال نیز در

بهرام چوبینه در جشنواره

نمایش «بهرام چوبینه» اثر عباسی عبدالرشیداف از جمله نمایش‌های خارجی است که در هفدهمین جشنواره تئاتر سه بار به روی صحنه می‌رود.

این نمایش تاجیکستانی اقتباسی از یکی از داستان‌های شاهنامه فردوسی است و از دو بخش و یازده پرده تشکیل شده است.

بهرام چوبینه وقایع تاریخی ۵۹۸ میلادی را به تصویر می‌کشد که طی آن هنگام حکمرانی «هرمز» از پادشاهان سلسله ساسانیان، ترکان از شرق به ایران حمله‌ور می‌شوند. در این نمایش ماجراهای داخلی دربار ساسانیان هنگام جنگ با ترکان غاصب تصویر می‌شود.

تهیه‌کننده و کارگردان نمایش بهرام چوبینه عباسی عبدالرشیداف است که برای نخستین بار این نمایش را در سال ۱۹۹۲ و به مناسبت هزارمین سالگرد تألیف شاهنامه در تئاتر لاهوتی شهر دوشنبه به اجرا درآورد.

بهرام چوبینه ساعت ۱۸/۳۰ هشتم و نهم بهمن در تالار وحدت و ساعت ۱۹ شنبه دهم بهمن در تالار میراث فرهنگی به روی صحنه می‌رود.

کرد. امسال حجم تولید نسبت به سال‌های گذشته بالا رفته است. اگر این افزایش فقط در حد بالا بردن تعداد نمایش‌ها باقی نماند بسیار خوب است. به دلیل کمبود سالن نمایش الان از سالن‌های تئاتر شهر دو ساعت به دو ساعت گروه‌ها عوض می‌شوند و این خیلی بد است. این محدودیت‌ها به کار لطمه وارد می‌کند. الان اولین مورد در طراحی دکورها قابل حمل بودن آن‌هاست که باعث بسته شدن دست طراحان می‌شود. این که همه سالن‌ها پر هستند خیلی خوب است، اما باید هر سالن را به یک گروه بدهند. با شرایط فعلی درگیری کارگردان‌ها هزار برابر شده است چون به محض تمام شدن اجرا باید به فکر تحویل سالن باشند.

* تجربه دستیار کارگردانی چگونه بود؟

■ تا قبل از ازدهاک کار دستیار نکرده بودم این اولین تجربه من در این زمینه بود که بسیار هم مشکل بود. من قبلاً به عنوان بازیگر فقط دیالوگ‌ها را حفظ می‌کردم و به دنبال درآوردن حس شخصیت مورد نظرم بود. پس از تمرین تقریباً کار بازیگر تمام است. ولی عوامل پشت صحنه بسیار کار سنگینی دارند که بسیار مهم هستند ولی متأسفانه هیچ وقت دیده نمی‌شوند. حالا که تجربه دستیار را پشت سر گذاشته‌ام ترجیح می‌دهم بیشتر بازیگر باشم.

* جشنواره امسال را چگونه می‌بینید؟

■ جشنواره امسال بسیاری از اشکالات جشنواره‌های قبلی را ندارد. فکر می‌کنم مهمترین جشنواره امسال کمبود سالن تمرین بود. تئاتر هم چیزی نیست که بشود در خانه که با شرایط اقتصادی فعلی همه کوچک هستند، آن را تمرین

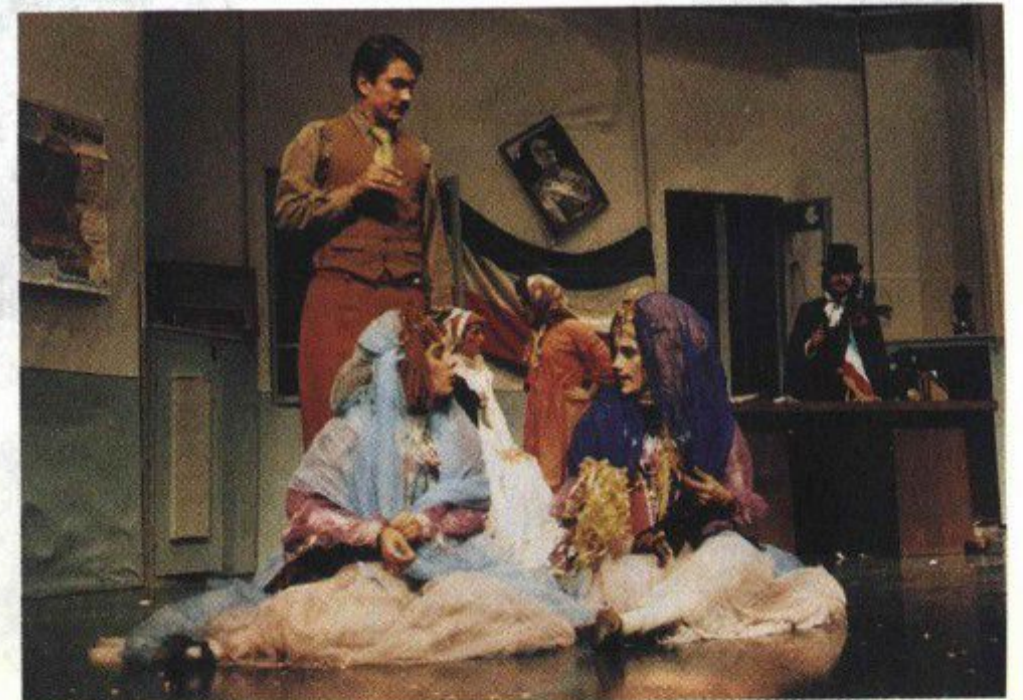
تعویق افتاد. بازی در این نمایش فرصت خوبی بود تا باز هم در خدمت خانم «آدینه» تجربه اندوزی کنم.

* تجربه دستیار کارگردانی چگونه بود؟

■ تا قبل از ازدهاک کار دستیار نکرده بودم این اولین تجربه من در این زمینه بود که بسیار هم مشکل بود. من قبلاً به عنوان بازیگر فقط دیالوگ‌ها را حفظ می‌کردم و به دنبال درآوردن حس شخصیت مورد نظرم بود. پس از تمرین تقریباً کار بازیگر تمام است. ولی عوامل پشت صحنه بسیار کار سنگینی دارند که بسیار مهم هستند ولی متأسفانه هیچ وقت دیده نمی‌شوند. حالا که تجربه دستیار را پشت سر گذاشته‌ام ترجیح می‌دهم بیشتر بازیگر باشم.

* جشنواره امسال را چگونه می‌بینید؟

■ جشنواره امسال بسیاری از اشکالات جشنواره‌های قبلی را ندارد. فکر می‌کنم مهمترین جشنواره امسال کمبود سالن تمرین بود. تئاتر هم چیزی نیست که بشود در خانه که با شرایط اقتصادی فعلی همه کوچک هستند، آن را تمرین

با برگزیدگان تئاتر شهرستانها

بهرام دوست قرین، کارگردان نمایش درسی برای مینا:

... حتی یک نمایش هم نمی بینیم!

ساعتی پیش از آغاز اولین اجراهای هفدهمین جشنواره تئاتر فجر، گروه جوان و پرشور و عاشق «درسی برای مینا» در تالار هنر سرگرم نصب و اجرای دکور است. این نمایش که برگزیده جشنواره کودک و نوجوان همدان است، در بخش «جشنواره جشنواره‌ها» به نمایش گذاشته شده است. «درسی برای مینا» درباره دخترکی است به نام مینا که بهداشت و نظافت فردی را رعایت نمی‌کند و اعضای بدن او در خواب به سراغش می‌آیند و او که حال و روز آنها را می‌بیند تصمیم می‌گیرد دخترکی نظیف و پاکیزه باشد. این نمایش را عباس دوست قرین نوشته است و کارگردان آن بهرام دوست قرین است که در مورد جشنواره می‌گوید: «آنچه در این جشنواره مهم است تبادل فرهنگی و دیدن کارهای دیگران بخصوص کارهای خارجی است. اما متأسفانه ما را فقط برای یک روز دعوت کرده‌اند و بلافاصله بعد از تنها اجرایی که داریم باید به همدان بازگردیم و حتی یک نمایش هم نمی‌توانیم ببینیم». او از اینکه گروه

امکان دیدن نمایش‌های دیگر را ندارد متأسف است اما به هر حال جشنواره بوده محدودی دارد و نمی‌تواند پذیرای همه گروه‌های شهرستانی در تمام طول جشنواره باشد. دوست قرین اضافه می‌کند: «حتی اگر با هزینه خودمان هم در تهران بمانیم برای تهیه بلیت دچار مشکل خواهیم شد چون امسال برخلاف سال‌های گذشته هیچ نوع کارت یا بلیتی به گروه‌ها داده نشده است باید بلیت را از گیشه تهیه کنیم، با توجه به ازدحامی که از سال گذشته به یاد دارم این کار به ویژه برای خانم‌های گروه تقریباً غیرممکن خواهد بود برای مثال همه مشتاقند نمایش‌های خارجی را ببینند ولی با این حجم عظیم تماشاگر بعید می‌دانم گروه پانزده نفری ما موفق به دیدن آن شود.» دوست قرین بخش خارجی جشنواره را بسیار مفید و جالب می‌داند و می‌گوید: «شرکت در جشنواره فقط به منظور اجرا نیست، ما بیشتر برای دیدن نمایش‌ها می‌آیم. برای گروه‌های شهرستانی چیزی بهتر از این نیست که کارهای

خارجی را ببینند اما به این شکل برایمان فایده‌ای ندارد. بهرام صمدی نیا، یکی از بازیگران گروه، در مورد جشنواره می‌گوید: یکی از راه‌های کسب تجربه، دیدن کارهای برتر است که آن هم فقط در جشنواره میسر است، اما با وضعیت امسال جشنواره چنین امکانی وجود ندارد. در بخش «جشنواره جشنواره‌ها» نمایش‌های برگزیده جشنواره‌های گوناگون از شهرستان‌های مختلف شرکت دارند. دوست قرین درباره ویژگی این بخش می‌گوید: نمایش‌های این بخش برگزیده جشنواره‌های سراسر کشور هستند. فکر می‌کنم دیدن آنها خیلی خوب و لازم است چون به هر حال امتیازاتی دارند ولی ما حتی وقت آشنایی و گفت‌وگو با آنها را هم نداریم. صمدی نیا اضافه می‌کند: با وجود وعده‌هایی که سال گذشته درباره بهبود جشنواره دادند، وضع امسال اصلاً مطلوب نیست. اگر گروه‌ها نتوانند نمایش‌ها را ببینند استفاده لازم را نخواهند برد، ما شهرستانی‌ها همه سعی و تلاشان را می‌کنیم که به جشنواره راه پیدا کنیم

آسیب شناسی تئاتر ایران - ۱

مدیریت؛ ضرورت سیاسی یا نیاز فرهنگی

دکتر سیدمصطفی مختاباد

هنر تئاتر قریب به دو قرن است که با همت اندکی از فرهنگ باوران به دیار ما مهاجرت نمود، در این طیف زمانی نه چندان گسترده در دوره‌های مختلف با تلاش‌های فردی، جهش‌های مقطعی در ساختار این پدیده ایجاد شد، ولی با فقدان سیستم و نهادی علمی، این هنر همچنان در سطح (Elite) نخبگان معدود دست به دست می‌گردد و قادر به نفوذ در لایه‌های بیشتر اجتماع ایران نیست.

اگر با دیدی آسیب شناسانه و جامعه‌نگرانه بر تاریخ و روند شکل‌گیری و تحول ساختاری تئاتر ایران نظر اندازیم به آسانی علت توقف و توسعه‌نیافتگی آن را درمی‌یابیم. با شناسایی عوامل ایستایی در بخش‌های مختلف این عنصر فرهنگی و بازیافت فرمولهای رفع آن نواقص، مسلماً در آینده نه چندان دور تئاتر ایران در مسیر رشد و تحول همگانی قرار خواهد گرفت. یکی از حیاتی‌ترین بخش‌های تئاتر، نهاد مدیریتی آن است، انگاره‌ای که کمترین بحث و نظر را تا به امروز به خود اختصاص داده است و به همین دلیل رشد نه چندان عقلی و علمی در این بخش دیده می‌شود. یکی از دلایل کم توجهی به این مبحث عدم تقویت دیدگاه آکادمیک و اجتماعی مدیریت هنر در چشم‌انداز فکر و نظر مدیریت در فرهنگ ما است. تا زمانی که صاحب‌نظران هنری به نقد و نظر در عرصه مدیریت فرهنگی و هنری نپردازند مطمئناً فرهنگ و عناصر مشتق از آن در کشور ما در این مرحله گذار در مسیر تحول و توسعه پایدار قرار نمی‌گیرند. در این مجال کوتاه نمی‌توان مسائل علمی مدیریت عمومی و شعبات آن از قبیل فرهنگی، هنری و نهایتاً تئاتر را مطرح نمود، چون در یک بحث جامع ناگزیر از طرح مباحث بنیادی می‌باشیم ولی با توجه به عنوان بحث می‌توان گفت: یک مدیر تئاتر باید اصول اساسی مدیریت را بداند تا بتواند خود را یک مدیر فرهنگی بنامد. متأسفانه در کشور ما مبحث مدیریت فرهنگی پدیده‌ای بسیار نو است و ما در این زمینه از پشتوانه صحیح تاریخی، تجربه علمی و آکادمیک برخوردار نیستیم اما باید بحث مدیریت فرهنگی را جدی انگاشت تا جامعه بتواند به سوی یک نظام فرهنگی منسجم هدایت شود. پیروملینتر تعریفی دقیق در این مورد ارائه می‌نماید. «مدیران فرهنگی کارشناس نیستند. اگر مدیر فرهنگی در یک رشته خاص کارشناس باشد این احتمال وجود دارد که به رشته مورد علاقه خود توجه کند. مناسب‌ترین شخص برای احراز پست مدیریت فرهنگی کسی است که دارای معلومات کلی و عمومی باشد و در عین حال به کارهای فرهنگی دلبستگی داشته باشد. یا نگرش مثبت او به کارهای فرهنگی اهمیت زیادی دارد. البته هر کسی می‌تواند پیام‌رسان خود را تغییر دهد اما این امر از طریق فرایندی طولانی و بسیار فنی صورت می‌پذیرد.» (مولینیر ۱۳۷۲، ۱۱)

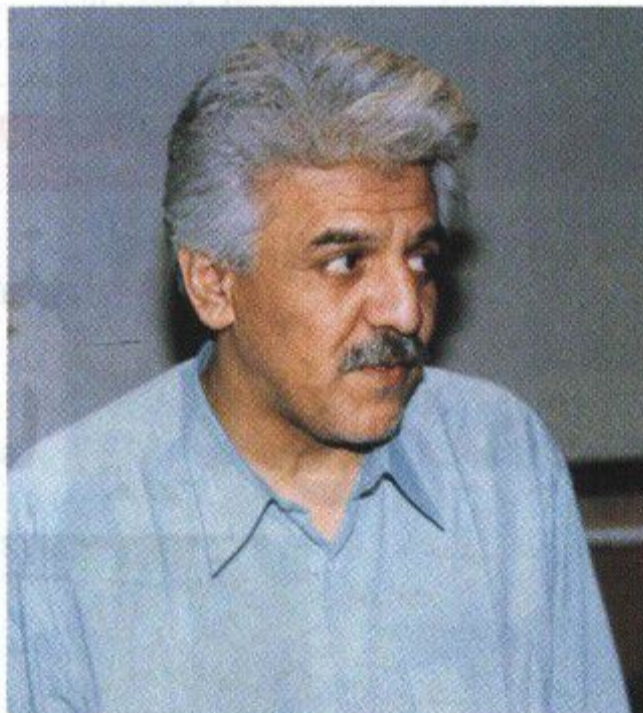
به عبارتی مدیر فرهنگی باید عنصری فرهنگی باشد که در آن صورت می‌تواند به امر نظارت و نوآوری و ایجاد تحول دست یابد. در کشور ما به سبب غفلت در راه‌اندازی دوره‌های دانشگاهی مدیریت فرهنگی و نیز فقدان منابع و اطلاعات نوین در این زمینه قانونمندی دقیقی مدون نشده است، در نتیجه آن هر فردی که به یک سمت فرهنگی منصوب شود او را مدیر فرهنگی نام می‌نهیم، انتصابی که بیشتر بر مبنای یک نیاز فیزیکی و سیاسی است تا یک ضرورت فرهنگی، اجتماعی و آینده‌نگرانه. این دیدگاه خواهی نخواهی ضربات جبران‌ناپذیری بر پیکر فرهنگ کشور وارد می‌کند که باید هر چه زودتر به اصلاح، بازسازی و تدوین آن دست‌یابیم که در آن صورت میراث‌های گرانبهای ما حفظ خواهد شد و فرهنگ بومی و اعتقادی که تنها نقطه اتکای کشور برای مقابله با فرهنگهای تخریبی است در دستان مدیران صاحب صلاحیت قرار می‌گیرند که بدون شک باوران و پاسداران حریم استقلال فرهنگی کشور خواهند بود. مدیریت تئاتر نه تنها باید مدیر فرهنگی، بلکه باید مدیر هنری نیز باشد، او باید شناختی کمی و کیفی از این هنر داشته باشد تا بداند چگونه با یک برنامه‌ریزی دقیق در بخش‌های مختلف و تقویت به موقع آن بخش‌ها به سوی تولید آثاری برود که این آثار ارزشهای هنری و انسانی عصر او را دارا باشند و از نظر مردم دوره او از کیفیتی درخور برخوردار باشند. وقتی این زمینه مهیا شد مطمئناً تماشاگر چارچوبی می‌یابد تا در آن حرکت کند و وقتی به سوی تئاتر می‌آید آثاری پدید می‌آید، انسانی و مطلوب بیست که او را از نظر تجربی و انسانی و درگیری ذهنی و زیباشناختی متقاعد نماید، در غیر آن صورت به روزی می‌افتد که در حال شاهد آن هستیم. با یک بررسی اجمالی بر سابقه مدیریت در تئاتر ایران باید اذعان کرد، از بدو شکل‌گیری تشکیلات این هنر در کشورمان مدیران ناآشنا به برنامه‌ریزی و مدیریت نوین تئاتر در این حوزه قرار گرفتند که به سبب بی‌اطلاعی بر نوعی استراتژی و برنامه‌ریزی تکیه کردند که نه تنها کمکی به تحول و توسعه تئاتر نمود، بلکه موانع و فرسایش را در این هنر زنده بیشتر و بیشتر کرد. این مدیران تنها به برگزاری جشنواره‌ها و یا حمایت از یک یا دو کارگردان و تهیه آمار و ارقام اکتفا کردند. ولی به سبب عدم آگاهی در نیافتند که تئاتر را هر پدیده فرهنگی همانند موجود زنده‌ای هستند که باید همه اعضای آن بطور مساوی و به تناسب تقویت شوند که در آن صورت این موجود حرکت و آهنگ طبیعی خود را حفظ می‌کند. با تقویت بیش از حد یک عضو، اعضای دیگر تحلیل می‌روند و یا با در سایه قراردادن یک ضعف، ضعف‌های دیگر سر بر می‌آورند. نیاز تبلیغی نباید مدیر تئاتر را محصور کند. بزرگترین ضعف مدیریت فرهنگی ما در شرایط فعلی این آفت است.

مدیر فرهنگی ناچار از بیان ضعف‌هاست که در آن صورت با برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت می‌تواند استراتژی خود را مدون کند و در اشکال و ابعاد گوناگون تئاتر از نگهداری سالن‌ها تا توسعه آنها راه‌های جذب مخاطب، ایجاد انگیزه در هنرمندان، تقویت بخش‌های پژوهشی و آموزشی و ... اقدام نماید. اگر مدیریت تئاتر جامعیت و نقش فرهنگ ساز و انسان‌ساز این هنر را دریابد، خود را با آن همراه می‌کند و در غیر این صورت مانعی در راه رشد آن می‌شود.

مریم سپهری

محمد بهرامی مدیر روابط عمومی تئاتر شهر

کمبود سالن نمایش؛ مشکل اصلی تئاتر

البته قرار است این نمایش‌ها طبق برنامه مشخص در مجموعه تئاتر شهر به اجرا در آیند.

روند تولید تئاتر را در سال جاری چگونه ارزیابی می‌کنید؟ بسیاری می‌گویند که تولید بسیار زیاد است. اما با توجه به جمعیت شهر ما این میزان تولید زیاد هم بالا نیست و هنوز جای کار دارد. هنوز هم باید سالن نمایش ساخته شود که چند برابر این میزان اجرا داشته باشیم تا بتوان گفت به استاندارد قابل قبولی رسیده‌ایم. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز پس از تغییر و تحولاتی که در مدیریت‌ها و سیاست‌گذاری اش صورت گرفته گسترش هنرها را در دستور کار خود قرار داده است.

مرکز هنرهای نمایشی به عنوان زیرمجموعه‌ای از وزارت ارشاد سعی می‌کند در این راستا حرکت کرده و به گسترش تولید تئاتر و افزایش تعداد اجراها کمک کند. یکی از راه‌هایی که می‌توان مردم را به تئاتر مشتاق کرد بالا بردن تعداد اجراهاست. با این کار به تماشاگر این امکان داده می‌شود که انتخاب کند. در تئاتر شهر تا قبل از جشنواره نه نمایش در حال اجرا بود که پس از جشنواره این تعداد به ده یا یازده نمایش خواهد رسید. مجموعه تئاتر شهر سعی می‌کند در حد توان خود پیرو این سیاست‌ها حرکت کند و با افزایش تعداد اجراها برای مردم حق انتخاب ایجاد کند.

مجموعه تئاتر شهر چه امکاناتی را در اختیار گروه‌های نمایشی می‌گذارد؟

مانند سال‌های گذشته، مجموعه تئاتر شهر با تمام امکانات و پرسنل در اختیار جشنواره است.

سرویس‌های مختلفی که به گروه‌های نمایشی داده می‌شود عبارتند از: استفاده از آرشو لباس، دوخت لباس، ساخت دکور و ... سالن‌های مجموعه تئاتر شهر با توجه به جدولی که ستاد برگزاری جشنواره تنظیم و اعلام کرده به نوبت در اختیار گروه‌ها گذاشته می‌شود. این روال هر ساله تئاتر شهر در جشنواره است.

درباره پیش‌فروش بلیت‌ها و تسهیلاتی که در این زمینه در نظر گرفته شده توضیح دهید.

امسال از چند روز پیش از شروع جشنواره پیش‌فروش بلیت‌ها آغاز شده و همکاران ما در گیشه‌های فروش بلیت تئاتر شهر و تالار وحدت بلیت‌ها را طبق برنامه اعلام شده پیش‌فروش کردند.

جالب است بدانید تعدادی از نمایش‌ها بلیت‌های شان رو به تمام شدن است! تخفیفی هم برای دانشجویان رشته نمایش در نظر گرفته شده که با توجه به سیاست‌های جشنواره اعلام شد.

دلیل تفاوت قیمت بلیت‌ها چیست؟

قیمت بلیت در هر سال براساس یک سری شاخص تعیین شده است؛ از جمله تعداد افراد گروه، محل اجرا و ... امسال قیمت‌ها از سیصد تومان تا ششصد تومان متغیر است و فقط بلیت نمایش کاتاکالی با قیمت هزار تومان فروخته شده و دلیل آن هم هزینه بالای اجاره سالنی است که قرار است نمایش در آن اجرا شود.

سایر رقم‌ها معقول است و تلاش شده قیمت بلیت‌ها طوری باشد که به تماشاگر فشار نیاید حتی بلیت بعضی تئاترهای حرفه‌ای با قیمت سیصد تومان فروخته شده که در شرایط عادی با دوبرابر این رقم به اجرا در می‌آیند.

شما که در طول این سال‌ها شاهد برگزاری جشنواره‌های مختلف بوده‌اید، برگزاری جشنواره امسال را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این که در جشنواره امسال چند گروه تئاتر از اروپا شرکت می‌کنند بسیار خوب است.

پس از انقلاب این برای اولین بار است که این اتفاق می‌افتد. ویژگی دیگر جشنواره امسال تعداد زیاد کارهای حرفه‌ای است که در بخش ویژه اجرا می‌شوند. این نمایش‌ها حاصل کار پیش‌کسوتان تئاتر ایران هستند.

استادیدی چون سمندریان، رفیعی، عزیزی، طهمورث، جعفری، شاملو، شجاع‌زاده، معترف، آدینه و ... که دیدن آن‌ها برای دانشجویان تئاتر و علاقه‌مندان به تئاتر بسیار سودمند است.

منیژه محامدی کارگردان نمایش «مسافر بی توشه»:

جایزه گرفتن اصل نیست

* نمایش: مسافر بی توشه، نویسنده: ژان آنوی، طراح و کارگردان: منیژه محامدی، دستیار کارگردان و مدیر صحنه: ارشام مؤدبیان، موسیقی: سعید ذهنی، بازیگران: محمد اسکندری، مهوش افشارپناه، رضا مختاری، هوشنگ قوانلو، مینا صارمی، بهمن روشنی، سهیلا صالحی، حسین محمدی، شاهین شاهرودی، سعید ذهنی.

خلاصه داستان: طی جنگ جهانی اول اشراف زاده ای حافظه خود را از دست می دهد. وی پس از ۲۰ سال که در آسایشگاه بوده است بیرون آمده و به دنبال یافتن هویت خود است اما وقتی آن را می یابد انکارش می کند.

■ در باره این نمایش و علت انتخاب آن بگویید؟

○ این نمایشنامه را آنوی در سال ۱۹۳۶ نگاشته است. من این نمایشنامه را بخاطر جذابیتی که در آثار آنوی وجود دارد و سیر داستانش از ویژگیهای خاصی برخوردار است و در همه آنها پیامهایی انسانی مطرح می شود، انتخاب کرده ام.

■ چه شد که در جشنواره امسال شرکت کردید؟

○ جشنواره دستاویزی است برای کارکردن به دیگر عبارت در جشنواره مهلتی در اختیار گروهها قرار می گیرد که کار اجرا کنند و یک گروه تئاتری از هر فرصتی که در این راه در اختیار او قرار می گیرد باید استفاده کند.

■ جشنواره نمایشگاهی است که چشم اندازی از تئاتر آینده و کارنامه ای از تئاتر گذشته کشور را ارائه می کند. آیا جشنواره تئاتر ما اینگونه است؟

○ این دومین سالی است که حرکت و اتفاق جدیدی در تئاتر کشور پیش آمده که شروع بسیار خوبی است اما هنوز برای نتیجه گیری زود است. ولی این امید وجود دارد که با تلاش

مستولان و تئاتریها این روند رو به رشد جا بیافتد.

■ چگونه می توانیم جشنواره تئاتر مؤثری بر تئاتر کشور داشته باشیم؟

○ اگر جشنواره ها محلی برای برقراری ارتباط با گروههای خارجی باشد و ما از نمایش آنها دیدن کرده و تجربیاتی کسب کنیم و از سویی آنها نیز از آثار ما دیدن و دعوت کنند، برای تئاتر بسیار مؤثر خواهد بود.

گذشته از این، جشنواره به جوانترها انگیزه رقابت می دهد و موجب رشد و شکوفایی آنها از مقایسه خود با دیگر گروهها می شود،

بخصوص برای شهرستانها که در طول سال از این امکانات بی بهره هستند.

■ بعضی گروهها معتقدند فاصله و دسته بندی بین گروهها برداشته شود تا همه گروهها با هم به رقابت بپردازند و در تصاحب جوایز شرکت داشته باشند.

○ من با جایزه گرفتن و جایزه دادن موافق نیستم. زیرا به عقیده من یک رقابت سازنده بسیار مؤثرتر می تواند باشد. از طرفی نیز ۱۵ دوره برگزاری جشنواره که تقریباً به همین شکل برگزار شد، تاکنون امتحان خود را پس داده و نتایج آن برای برگزارکنندگان کاملاً مشخص شده است.

محمد اسکندری بازیگر نمایش «مسافر بی توشه»:

جشنواره؛

اثبات کمیت یا ارزیابی کیفیت؟

■ درباره نقش خود بگویید.

○ من در این نمایش نقش «ژاک رنو» یا «گاستن» را برعهده دارم. این شخصیت زندگی فردی را تصویر می کند که در یک خانواده اشرافی به دنیا آمده است و وقتی حدود ۱۸ سال سن داشته به جبهه رفته است و به همین علت حافظه خود را از دست داده و از آن زمان در یک آسایشگاه به سر می برده است. نمایش از جایی آغاز می شود که او خانواده خود را پیدا می کند.

در این نقش شخصیت اصلی از حالت طبیعی برخوردار نیست و به همین دلیل یکی از سخت ترین نقشهایی است که تاکنون به من پیشنهاد شده است.

علاوه بر این «ژاک» رفته رفته که با گذشته خود آشنا می شود نسبت به آن ابراز تنفر می کند و سعی دارد با پشت کردن به زندگی مبتذل و اشرافی خود تولدی دوباره را تجربه کند.

■ کار کردن با محامدی به عنوان کارگردان چگونه است؟

○ البته من سالهای زیادی است که با او همکاری دارم اما به طور کلی به خاطر استقلال حرکتی که وی به بازیگرش می دهد، با او خیلی راحت هستم.

■ جشنواره تئاتر فجر را چگونه ارزیابی می کنید؟

○ اجرای جشنواره به هرصورت مثبت است اما اگر بخواهیم آن را از جهت کیفیت بررسی کنیم باید بگوییم که جشنواره محلی است برای عرضه آثاری که در طول سال توانسته اند حضوری موفق داشته باشند و بررسی آنها موجب رشد تئاتر می شود که این رشد از طریق انتقال تجربه و اندیشه ها صورت می گیرد.

اما باید سؤال کرد در جشنواره ای که بیش از ۱۰۰ اثر عرضه می شود چگونه می توان این ارزیابی را انجام داد.

■ این جشنواره چگونه می تواند حضوری جدی در روند رشد تئاتر داشته باشد؟

○ یکی از راههای این هدایت و رشد می تواند به دعوت گروه های خارجی مربوط شود. هرچقدر حضور این گروهها بیشتر و پر قدرت تر باشد تأثیر آن بر روی گروههای ایرانی بیشتر خواهد بود. اهمیت این مطلب بیشتر از آنجا ناشی می شود که عده ای از این گروهها می توانند به خارج سفر کرده و در جریان پیشرفتهای تئاتر جهان قرار بگیرند اما برای گروههای جوانتر یا آنها که نمی توانند این امکان وجود ندارد.

«علیرضا جلالی تبار»

بازیگر نمایش «رکونیم»:

تقسیم

بهبتر امکانات

بین بخشهای

مختلف جشنواره

■ از نقش خود در این نمایش بگویید؟

○ من در این نمایش نقش نوازنده ویولن را دارم. این شخصیت بین دیگر آدمها جنبه های شخصیتی متمایز دارد. به این جهت که او در زمانی که پایان یک دوره معین هنری محسوب می شود همانند لاشخورهای اسطوره ای عمل می کند. معین در دوره ای که در حال تغییر است سعی دارد موقعیتش را بشناسد و برای آینده حفظ کند و این جنبه شخصیتی او برای من جالب است و با توجه به اینکه خانم افکاری امکان انتخاب نقش را برای بازیگر فراهم می کند آن را انتخاب کردم.

■ کارگردانی و نوع برخورد با بازیگر را چگونه ارزیابی می کنید؟

○ من فکر می کنم افکاری تا این مرحله خوب و مسلط کار کرده است. یکی از جنبه های مثبت وی این است که می داند چه می خواهد و اینکه همیشه بازیگر با یک بازیگر - کارگردان راحت تر است چون شرایط را بهتر می فهمد. در کشورهای دیگر کارگردانها یک دوره بازیگری برای کارگردان می گذارند تا به این وسیله ارتباط بین گروه را هم بهتر برقرار کند.

■ نظرتان درباره جشنواره هفدهم تئاتر چیست؟

○ امسال جشنواره از سطح بالاتری برخوردار است. هنرمندان تئاتر در این جشنواره ها فرصت بیشتری برای شناسایی و برقراری ارتباط با یکدیگر پیدا می کنند و به این مطلب بخصوص در بخش مسابقه توجه بیشتری شده است. من فکر می کنم مسابقه یکی از بخشهای جذاب جشنواره باشد که از پتانسیل بالایی برای رقابت برخوردار است.

■ نظرتان درباره بخش ویژه و جداسازی بخش مسابقه از ویژه چیست؟

○ به عقیده من اگر نوع پشتیبانی و حمایت های مالی که از بخش ویژه می شود به تناسب به بخش مسابقه هم تعلق بگیرد به طور حتم این امکان را به گروههای جوانتر می دهد که بتوانند با کیفیت بهتری آثار را ارائه دهند.

■ فکر می کنید بتوانید موفق به کسب جایزه بهترین بازیگر مرد بشوید؟

○ راستش مسایل مهمتر از این آنقدر زیاد است که تاکنون به آن فکر نکرده ام. ولی اگر بپرسم خوشحال می شوم و سعی می کنم به قول کیارستمی تشویقها را زودتر فراموش کنم، اما اگر هم نشوم به عوامل موفقیت دیگر بازیگران توجه و از آنها الگوبرداری خواهم کرد. از طرف دیگر من تازه شروع کرده ام و این تجربه بزرگی برای من بود که توانستم با حرفه ای ها کار کنم.

گفت و گو: مازیار شیبانی

رؤیا تیموریان، بازیگر نمایش «عروسی خون»:

دیوارها را از میان برداریم

فرم کار نمی‌کنیم چون فکر نمی‌کنم هیچکدام از بازیگران این نمایش فرمالیسم کار باشند بلکه در این نمایش سعی می‌شود موقعیتهای مختلف از طریق بروز احساسات و حرکات بازیگر منتقل شود. در این میان برخورد بسیار خوب کارگردان که دست بازیگر را باز می‌گذارد و چیزی را تحمیل نکرده و فقط به هدایت می‌پردازد، قابل توجه است.

○ نظرتان درباره جشنواره چیست؟

■ من در جشنواره‌های گذشته به جز جشنواره چهاردهم که یک نمایش داشتیم به هیچ عنوان شرکت نمی‌کردم حتی به عنوان تماشاگر زیرا زمانی که در طول سال تئاترها خالی است و جشنواره صرفاً یک مراسمی می‌شود که چند گروه از تهران و شهرستان کارهایی را آماده می‌کنند و در آن به نمایش می‌گذارند بعد هم هیچ اتفاقی در تئاتر نمی‌افتد، کاملاً بی‌اثر است. اما در

من پیش از این نیز نمایشهایی را که با موسیقی همراه بود کار کرده‌ام. به طور کلی موسیقی یک مکمل است که می‌تواند نقش را متبلور کند و به صورت لازم و ملزوم در نمایش پیش روند. موسیقی احساسات بازیگر را برجسته‌تر کرده و فضای نمایش را برای بازیگر و بیننده تأثیرگذارتر و قابل لمس‌تر می‌سازد.

○ این نقش با «هرا» در نمایش قبل تفاوت دارد؟

■ خیلی متفاوت است. در نمایش «هرا» چون اساس دیالوگ و حرکت بود تکنیک مطرح می‌شد اما در اینجا به خاطر نوع نمایش حس و تکنیک توأمان مطرح می‌شود و بازیگر باید بتواند حس لازم را منتقل کند. استانیسلاوسکی در آخرین اثر ترجمه نشده خود مطرح می‌کند که چگونه حس درونی و بیرونی جریان می‌یابد و اینکه حس بیرونی احساسات عمیق بیرونی را باعث می‌شود. ما در این کار به هیچ عنوان

○ نقش شما در این نمایش چیست؟

■ من در این اثر نقش مادر را ایفا می‌کنم. نقش مادر یکی از شخصیت‌های مهم در این نمایش و ۳ اثر دیگر «لورکا» ست. لورکا این شخصیت را نه در محدوده‌ای کوچک که در وسعتی به بزرگی جهان و بشریت ترسیم می‌کند. «مادر» این نمایش که یک پسر و شوهرش را از دست داده با تنها پسرش که نشانه‌ای از خود و شوهرش است زندگی می‌کند اما او به خاطر از دست رفته‌هایش نه خودخواهی که داعیه خونخواهی دارد که در ادامه پسر دیگرش نیز در دوئل کشته می‌شود.

این اولین تجربه من با دکتر رفیعی است و من سعی دارم تا با نزدیک شدن به خواسته‌های وی یک بازی قابل قبول را ارائه دهم.

○ همراهی موسیقی در ایفای نقش بخصوص در این اثر چقدر در کار بازیگر مؤثر است؟

کاری متفاوت وجود داشته باشد که در غیر این صورت تعادل و عدالت برقرار نمی‌شود. من از جمله افرادی هستم که همیشه از حرکت نسل جوان استقبال کرده‌ام و خواستار دادن موقعیت به آنها بوده‌ام ولی معتقدم جوان باید در میدانی که به او داده شده است ابتدا به اثبات خود بپردازد، بعد بخواهد این دیوارها را از میان بردارد.

برساند. ○ بعضی از گروهها معتقدند تقسیم‌بندی بین گروههای باتجربه و جوان نباید وجود داشته باشد و همه گروهها باید در یک سطح به رقابت بپردازند تا به این وسیله جوانترها با داشتن رقیبانی جدی به تلاش و خلاقیت خود بیفزایند؟

این سالها جریانی آغاز شده است که جشنواره را هم به طرف حرکتی صحیح رهنمون می‌شود و بستری را فراهم آورده است که حرکتها و تجربیات تئاتری می‌تواند در راستای امیدبخش و مؤثر پیش رود. در این جشنواره گسترش تئاتر وجود دارد و این امکان به هر کسی که بتواند کار قابل قبولی ارائه دهد، داده شده است تا حضورش را به اثبات

تاجبخش فانیان، بازیگر نمایش «رکونیم»:

تئاتر صحنه مسابقه نیست

کسانی که در بخش مسابقه هستند از امکانات بخش ویژه برخوردار شوند و در کوران مشکلات با عدم بروز تواناییهایشان مواجه نشوند. نمایشهای بخش ویژه در صحنه‌های عمومی با داوری انبوه تماشاگران رویه‌رو است.

اما اگر قرار باشد مسابقه و داوری بین نمایشهای این بخش انجام شود ممکن است مشکلاتی را در داوری‌ها به وجود بیاورد. بعضی‌ها معتقدند بهتر است بین بخش مسابقه و ویژه رقابت وجود داشته باشد، نظر شما چیست؟

■ برای من چندان فرقی نمی‌کند. اما باید بگویم با اینکه به نظر من تئاتر صحنه مسابقه نیست و یک مسأله فرهنگی است ولی برای رقابت در یک مسابقه گروههای هم وزن و هم رده باید به رقابت برخیزند. اینکه جوانترها ادعای مسابقه با باتجربه‌ترها را دارند خبر از اتکای به نفس آنها دارد اما به عقیده من حفظ این رده‌ها و مشخص کردن نوع گروهها لازم است.

جشنواره چگونه می‌تواند به ارتقاء کیفیت تئاتر در کشور ما کمک کند؟

■ ما هنوز در تئاتر برنامه‌ریزی مشخص و تعریف معینی نداریم. توقع ما از تئاتر معلوم نیست که مصداق آن را در تنوع زیاد سبکها و تکنیکها و تم‌های نمایشها در طول سال می‌توانیم ببینیم که به همین خاطر تکلیف تماشاگر عام مشخص نیست.

جشنواره هم به خودی خود می‌تواند محل بروز کارهای متنوعی باشد که باید با یک برنامه‌ریزی مشخص به هدف معینی اندیشید، تا در آن راه بتوان به ارزیابی و چشم‌انداز تئاتری دست یافت.

پس از نمایش «دژ هوش ربا» چه شد که این نمایشنامه را انتخاب کردید!

■ به نظر من در «دژ هوش ربا» یا نمایشهای قبل ترم تم مشترک تقابل ماده و معنا، علم و الهیات و جسم و روح مطرح است. به طور کلی از نظر من تم مهمتر از سبک یا حتی ساختار نمایشی است، البته ساختار باید به گونه‌ای باشد که بتواند ارزش وجودی تم را بیان کند.

نظرتان درباره این جشنواره چیست؟

■ در جشنواره‌های تئاتر فجر آنقدر شلوغی، ناهنجاری و نابسامانی وجود دارد که گاه آدم از حضور در آن منصرف می‌شود و من با اینکه خودم در جشنواره قبل حضور داشتم آثار دیگران را دنبال نمی‌کردم چون به خاطر ازدحام و شتابزدگی این موضوع میسر نبود. جشنواره امسال را هم بعد از برگزاری اش می‌توان بررسی و ارزیابی کرد.

آیا می‌توانیم جشنواره تئاتر را برآیند نیروهای تئاتری کشور بدانیم؟

■ متأسفانه به دلیل شتابزدگی موجود نه می‌توان ارزیابی درستی از خود جشنواره - چه در گذشته و چه در حال - به عمل آورد و نه اینکه می‌تواند به عنوان شاخص و نمودار تئاتر ما تلقی شود.

نظر شما در باره تقسیم‌بندی گروهها در بخش‌های ویژه و مسابقه چیست؟

■ اینکه یک مرزبندی بین آثار حرفه‌ای تر و باتجربه‌ها نسبت به آثار جوانترها ایجاد شده، در مجموع خوب است زیرا گروههای جوانتر امکان بیشتری برای بروز خلاقیتها و استعدادهایشان می‌یابند، البته مشروط به اینکه

ریمای رامین فر بازیگر نمایش «رقص کاغذپاره‌ها»:

ای کاش مرزبندی‌ها وجود نداشت

■ آیا جشنواره تئاتر در رشد تئاتر کشور مؤثر است؟

■ بی‌تأثیر نیست. قبل از جشنواره من گروههای بسیاری را دیدم که جشنواره انگیزه بیشتر و بهتری به آنها در جهت بالا بردن سطح کیفی کارشان می‌داد.

از طرف دیگر حضور گروههای خارجی تجربه مفیدی در اختیار گروهها قرار می‌دهد.

مازیار شبیبانی‌فر

شرکت می‌کنند - مانند نمایش، «مصاحبه» به کارگردانی محمد رحمانیان - از کیفیت بسیار خوبی برخوردار هستند.

■ فکر می‌کنید امسال هم برنده جایزه بازیگری بشوید؟

■ گمان نمی‌کنم چون رقبای خوبی در این جشنواره حضور دارند اما به‌رحال جایزه گرفتن را تشویق می‌دانم که باعث می‌شود تا یک بازیگر احساس کند درست پیش می‌رود.

می‌پرداختند. نظر شما چیست؟

■ تصور می‌کنم بهتر بود که مرزبندی‌ها وجود نداشت، برای نمونه در جشنواره فیلم کارگردانهای با سابقه آثارشان در کنار کارگردانهای جوان و کم‌تجربه قرار می‌گیرد و با هم سنجیده شده و به رقابت می‌پردازند.

علت اینکه چرا در جشنواره تئاتر این اتفاق نمی‌افتد و شاید این خواسته باتجربه‌ها باشد، به عقیده من کارهایی که در بخش مسابقه

به عقیده من جشنواره نیاز به برنامه‌ریزی دقیق‌تر و مشخص تری دارد تا بتواند از میان هزینه‌های فراوانی که خرج می‌شود و حضور گروههای مختلف دستاوردهای مفیدی نصیب جشنواره شود و نمایش‌هایی که برگزیده می‌شوند بتوانند به روی صحنه بروند.

بعضی از گروههای نمایشی معتقدند بهتر بود همه گروهها در یک بخش واحد به رقابت

■ به عقیده من وی از جمله خلاق‌ترین کارگردانهای تئاتر است.

اینکه من از او تعریف می‌کنم شاید چندان جالب به نظر نرسد اما من تا کنون کار ضعیف از او ندیده‌ام.

از دیگر ویژگیهای او اینکه همیشه کار را با جدیت دنبال می‌کند و حرف جدیدی برای گفتن دارد.

■ جشنواره را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

■ نقش شما در این نمایش چیست؟

■ این نمایشنامه از نظر ساختار با نمایشهایی که تاکنون کار کرده‌ام تفاوت دارد. به این معنی که از ۸ اپیزود تشکیل شده است که در هر قسمت من یک نقش را بر عهده دارم.

■ با توجه به اینکه مدتی است با یعقوبی - به عنوان کارگردان - کار می‌کنید چه ویژگیهایی برای وی قابل هستید؟

پنج‌پچه‌های پشت صحنه

• کانون ملی منتقدان تئاتر که قرار است گروهی از اعضای آن در جشنواره امسال تئاتر نیز به مانند جشنواره سال قبل داوری اجراها را به صورتی مستقل از داوران اصلی جشنواره به عهده بگیرند، در آخرین روزها، و در عین ناباوری دو تن از منتقدان منتخب را به کنار نهاده و دو تن دیگر را جایگزین آنها کرد. گفته می‌شود، از سوی کانون ابتدا به چیستا یثربی و حسین فرخی، پیشنهاد شد که به نمایندگی از کانون به داوری اجراها بپردازند، اما آنها که چند جلسه‌ای است در نشستهای کانون حضور نمی‌یابند، از پذیرش چنین کاری امتناع ورزیدند. بعضی‌ها معتقدند چنین حرکت‌هایی به دنبال انتخابات دور دوم کانون که در تابستان سال جاری برگزار شد و نحوه انتخابات و افراد منتخب پرسشهایی را در اذهان ایجاد کرد و به دنبال آن ناراضی‌هایی را در داخل کانون موجب شد قابل پیش‌بینی بود.

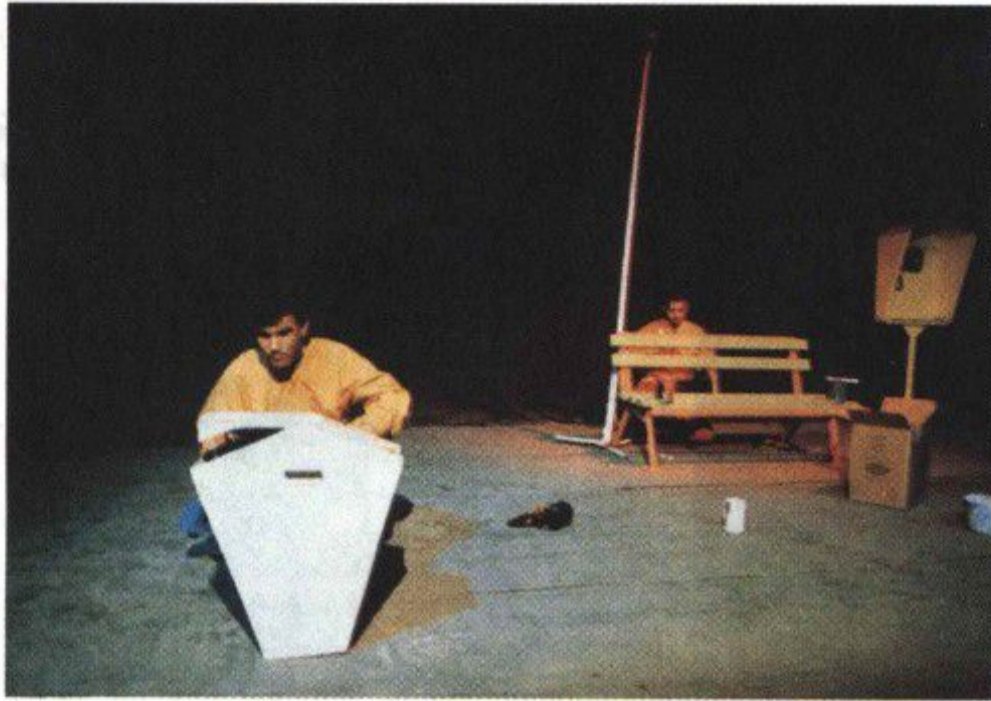
همچنین پیش‌بینی می‌شود جشنواره دوم می‌تواند نقطه آغازی بر شروع ماجرابی باشد که پایان آن، به تجزیه و کناره‌گیری چندباره گروهی دیگر از منتقدان از کانون ملی منتقدان بینجامد.

• حمید امجد که نمایش نیلوفر آبی وی در جشنواره تئاتر هفدهم شرکت داده شده است، در مرحله بازیگری با دو بازیگری به اجرای نمایش برای گروه بازیگری پرداخت که هیچ کدام از آنها هم اکنون در نمایش وی بازی نمی‌کنند و با دو بازیگر دیگر که هنوز مراحل ابتدایی تمرین و ازبرکردن دیالوگ‌ها را می‌گذرانند، قرار است در صحنه به اجرای نمایش بپردازد.

پیش‌بینی می‌شود با وقت کمی که در اختیار کارگردان و بازیگران است، نمایش آنچنان که از آن انتظار می‌رود، پخته و جالفتاده از کار در نیاید.

• سالن سایه که از همین جشنواره به مجموعه سالنهای تئاتر شهر اضافه شده است، در دو نوبت اجرای نمایش «جریره» که بیشتر به یک نمایش دبیرستانی شبیه بود تا کار در خور اجرا در مجموعه سالنهای تئاتر شهر - به محل اعتراض گروهی از تماشاگران از وضعیت نامناسب طراحی این سالن تبدیل شد.

یکی از تماشاگران در گفتگو با خبرنگار ویژه نامه گفت: بسیاری از تماشاگران انتهای سالن، موفق به دیدن صحنه نمی‌شوند.

کامل موضوع در فضا سازی نمایش تلاش داشته به ارتباطی نزدیک و حسی با مخاطب برسد و تا اندازه بسیاری هم به آن دست می‌یابد. اما در انتخاب بازیگر زن نیز باید اضافه کرد که اگر خدایی زنی همسمن و سال شخصیت نمایش را انتخاب می‌کرد به راحتی می‌توانست شخصیت قرص و محکمی از این زن را نشان دهد، با این همه نمایش «مسافر کوچولو» با یک بازیگری به متن و اجرا می‌تواند نمایش خوبی برای اجرای عمومی باشد و تماشاگر هم ارتباط درستی با آن برقرار کند.

در این نمایش هم او در خلق موقعیت‌های حسی بازیگر و نیز فضا سازی نمایش خود، موفق عمل می‌کند. بی آنکه بخواهد دچار ابهام‌گویی یا شعار زدگی شود و بی آنکه بخواهد از ساختار اصلی متن فاصله بگیرد و اجزایی ساده از متن داشته باشد. او در بازی گرفتن از پسر بچه ضمن آنکه موفق شد موقعیتهای جذابی را به وجود بیاورد، خلاقیت‌های بازیگر و کارگردان را نیز نشان داد. طراحی صحنه، موسیقی و ترکیب بندی صحنه همه به خدمت اجرا درآمده‌اند و کارگردان با درک

اگرچه شلیک این همه دیالوگ به طور مسلسل و مداوم از زبان کودک کمی اغراق آمیز جلوه گر شده و کمی جملات یا دیالوگ‌های او همپای شخصیت کودک نیست و نویسنده در باز نویسی متن می‌تواند این ضعف را جبران کند، اما در مجموع دیالوگ‌ها و آدم‌ها در جهت خط اصلی قصه حرکت می‌کنند. «خداداد بیگی» از جمله کارگردانهای فعال شهرستانی است که اتفاقاً تلاش دارد در هر اجرا دیالوگ‌های نمایشی و فضای نمایشی را در تئاتر خود بیان و خلق

نگاهی به نمایش مسافر کوچولو (کار رضا خداداد بیگی)

مسافر آرزوها و خیال‌ها

نمایش «مسافر کوچولو» نمایشی است که عنوان آن تماشاگر را به یاد داستان مسافر کوچولو «آنتوان دو سنت آگزو پری» می‌اندازد که البته در هنگام اجرا نیز رگه‌هایی از آن هم به چشم می‌آید و نویسنده هم تحت تأثیر آن (حال خود آگاه یا ناخود آگاه) بوده است. نمایشنامه دارای داستان ساده و روایتی یک خطی است. نویسنده در این اثر با تأثیر از چند متن و موضوع به نوشتن آن دست زده است. آرزوها و خیالبافی‌های پسرک یادآور همان داستان

یادداشتی بر نمایش «ازدهاک»

البته نام بیضایی را فراموش نکنیم...

در اجرای نمایش «ازدهاک» به کارگردانی «وحید عوض زاده» چنانکه بروشور به تماشاگر اطلاعات می‌دهد انتظار می‌رود کاری نه در حد بسیار قوی که متوسط رو به بالایی را شاهد باشیم. چرا که عوض زاده از عوامل نسبتاً حرفه‌ای بهره گرفته است. این عوامل در طراحی لباس، طراحی چهره پردازی و گروه موسیقی چنین موقعیتی را نشان می‌دهد که گروه اجرای نمایش «ازدهاک» یک گروه حرفه‌ای است اگر چه این گروه کار اولش را در عرصه صحنه حرفه‌ای به تماشا می‌گذارد. متأسفانه گروه «گوسان» علی‌رغم بهره‌گیری از چنین عواملی که حرفه‌ای هستند و البته نباید نام بیضایی را به عنوان نویسنده اثر فراموش کنیم، نتوانسته در اجرای نمایشنامه یا روایت یا برخوانی «ازدهاک» موفق عمل کند و ارتباط راحتی با تماشاگر داشته باشد.

طراحی صحنه و لباس و حتی گریم اگر چه از طراحی مناسبی برخوردار است و همچنان متن صحنه را یاری می‌دهند، اما بازی بازیگر و کارگردانی نمایش بویژه در حرکت بندی بازیگر و خلق صحنه‌های نمایشی از او نتوانسته کار را به سمت یک اجرای مطلوب هدایت کند. در واقع «عوض زاده» در بازی گرفتن بازیگر با تمام زحمات‌هایی که بازیگر نمایش می‌کند و سعی می‌کند با تماشاگر ارتباط جذابی برقرار کند و او را تا پایان اجرا همراه خود سازد، نتوانسته به موقعیت مطلوبی دست یابد. «آهنین جان» تنها بازیگر نمایش شاید به دلیل آنکه یک تنه خواسته چنین متن نسبتاً سنگینی را در این گروه جوان به دوش بکشد، نتوانسته از پس کار برآید. یعنی در جاهایی که تماشاگر باید از او تصویر می‌دید، این تصویر را نمی‌دیدید و یا در قسمتهایی که او باید حرکات کمی می‌داشت، حرکت‌های زیادی را همراه با فریادهای بیجا به تماشاگر نشان می‌داد. با این همه نباید سعی و تلاش گروه را از یاد برد که در به وجود آوردن تصاویر موجز تأثیرگذار بودند. این ایجاب از طراحی صحنه بیشتر از بقیه نمایان بود و تماشاگر اگر دقت می‌کرد به راحتی در می‌یافت که هیچ وسیله یا ابزار اضافه‌ای در صحنه وجود ندارد.

یادداشتها از بهزاد صدیقی

«محمودرضا رحیمی»، کارگردان نمایش «آقای توپاز»:

به گفتمان تئاتری نیاز داریم

• جشنواره چگونه می‌تواند به روند رشد تئاتر کمک کند؟
 • جشنواره توانایی‌های ناشناخته کشور را به نمایش می‌گذارد و برای اینکه بتوانیم به یک الگوی کیفی برای بهبود تئاتر دست یابیم به برنامه‌ریزی‌های غیرآماري نیاز داریم و برنامه‌هایی که به تئاتر تحرک ببخشند. از سویی این مطلب به گفت‌وگو و حتی جدال همیشگی بین دبیران تئاتر با دانشجویان تئاتر نیاز دارد که باید طی نشست‌های پر بازی که انجام می‌شود، صورت بگیرد.

دو مفهوم شرارت و شرافت می‌پردازد و کلیه موضوع‌های نمایش به حفاصل بین این دو مفهوم می‌پردازد.
 • چرا این نمایش در هیچکدام از بخش‌های جشنواره نیست؟
 • به نظر من بخش‌های مختلف جشنواره در یک نظام یکپارچه حضور دارند و تماشاگران می‌توانند به بررسی آنها بپردازند. اما اینکه چرا این نمایش در هیچ‌یک از بخش‌ها حضور ندارد من از آن بی‌اطلاعم و نیازی هم به دانستنش احساس نمی‌کنم.

• لطفاً کمی در مورد نمایش تان توضیح دهید.
 • این نمایش به اتفاقاتی که بر سر معلم آموزشگاه شبانه‌روزی «یلوش» آمده، اشاره دارد و «آقای توپاز» در زندگی خویش سعی وافر در به کاربردن اصول و قواعد اخلاق‌گرایانه دارد. اما از بد روزگار به این دلیل که شاید بتوان آن را نوعی ناآگاهی فرض کرد، از آموزشگاه اخراج می‌شود و در ادامه داستان به دنیای تجارت می‌پیوندد. اگر ما فرض کنیم که نویسنده به نحوی خواسته باشد بر قوانین اجتماعی، عدالت بشری و روابط آن صحنه بگذارد به گمان من این کار به بررسی

خوب یادم هست زمانی که خیلی کوچک بودم، کوچکتر از آنکه بدانم «تئاتر» چیست، دست در دست برادری تاب برای دیدن آنچه نمی‌دانستم چیست، رفتم. ماهی سیاه کوچولو «آنتار» زیبا بود که تمام فکر مرا به خود مشغول کرد و هیچ نفهمیدم که آن کارگردان چرا این متن را برای اجرا انتخاب کرده بود و هیچ نفهمیدم که آن سالن تاریک و پر از آدمی که در ابتدا مرا حسابی ترسانده بود، بزرگترین سالن نمایش تهران و بلکه ایران است.

و این عشق در من ماند و ماند و ماند تا اینکه بدینجا رسیدم؛ کلافه از اینکه چرا دیگر هیچ برادری دست خواهر کوچکش را نمی‌گیرد و به تئاتر نمی‌برد.

اگر نگاهی به آمار فروش نمایش‌ها در همین تهران خودمان بیندازیم و اگر آنها را با آمار فروش فیلم‌های سینما مقایسه کنیم، حالتی شبیه ناامیدی مطلق، دل‌سردی، نشستن عرق سرد بر پیشانی و... عارض‌مان می‌شود.

راستی چرا مردم ما به تئاتر نمی‌روند؟

یک روزنامه‌نگار می‌گوید: ۱۲-۱۳ ساله بودم که به نمایش «معمای ماهیار معمار» رفتم و تأثیر بسیار بدی روی من گذاشت. البته نه خود نمایش بلکه فضای حاکم بر آن محیط؛ تاریکی، سکوت و آدم‌هایی که زیر نور حرکت می‌کردند. مجموعه اینها ترسی در من به وجود آورد که باعث شد دیگر به تئاتر نروم تا همین سال گذشته. سال گذشته نمایش «آنتیگونه» را دیدم که بسیار لذت‌بخش بودم و درحقیقت مرا با تئاتر آشنی داد و امسال هم «دایره گچی قفقازی» را دیدم که آن هم خیلی کار خوبی بود.

او که ترجیح می‌دهد وقت آزادش را به سینما برود تا تئاتر، علت این امر را هم تنوع سینما می‌داند: «علی‌رغم اینکه معتقدم کار تئاتر بسیار دشوارتر از سینماست ولی سینما به دلیل تنوع صحنه و مکانی که دارد و همینطور موسیقی - که همیشه از آنان لذت برده‌ام - برایم جذاب‌تر است».

او علت استقبال سرد مردم را از تئاتر را عدم شناخت آنان از این هنر می‌داند و می‌گوید: من خودم هنوز تئاتر را به درستی نمی‌شناسم. اگر آن را درست بشناسم مطمئنم به جای سینما به دیدن نمایش خواهیم رفت.

او علل دیگری را که مانع رفتن مردم به سالن‌های تئاتر هستند، چنین برمی‌شمارد: فاصله خانه ما تا سالن سینما ۱۰ دقیقه است اما تا بهترین و شاید تنها سالن مطرح تئاتر تهران بیش از یک ساعت فاصله دارد. تهیه بلیت تئاتر بسیار سخت است. من برای گرفتن بلیت همین دو نمایشنامه که گفتم، چندین ساعت در صف ایستادم. چهره‌های سرشناس در تئاتر بسیار کم هستند و در سینما، زیاد. بیشتر کسانی که مردم می‌شناسند در سینما هستند تا تئاتر و همین باعث می‌شود مردم بیشتر جذب سینما شوند.

«کریمی، رادیولوژیست» هیچ وقت بین تئاتر و سینما تفاوت نمی‌گذارد. او می‌گوید: تئاتر یک محیط بسته‌ای را برای خودش ایجاد کرده که در آن دو بخش کاملاً مشخص وجود دارد: یکی بخش استادان و بزرگان و دیگر بخش دانشجویی و نوپا. کسی که بیرون از این دنیاست و فقط اسم‌ها را می‌خواند و می‌شنود، فکر می‌کند اختلاف زیادی بین این دو بخش وجود دارد ولی وقتی داخل کار می‌شود و کارها را می‌بیند، می‌فهمد اختلاف زیادی

نمی‌دهند. اگر تئاتری‌ها فکر می‌کنند استقبال از تئاتر کم است، بهتر است کمی به خودشان توجه کنند و همیشه مردم و دولت را مقصر ندانند. «بامداد داودی، دانش‌آموز» که آخرین تئاتری که دیده «دایره گچی قفقازی» است، می‌گوید: من سینما را به تئاتر ترجیح می‌دهم چون فکر می‌کنم فیلم‌های سینما خیلی جذاب‌تر از تئاترهای هستند که الان به روی صحنه می‌روند. البته تئاتر خوب را به سینما ترجیح می‌دهم. چون تئاتر خیلی بهتر از

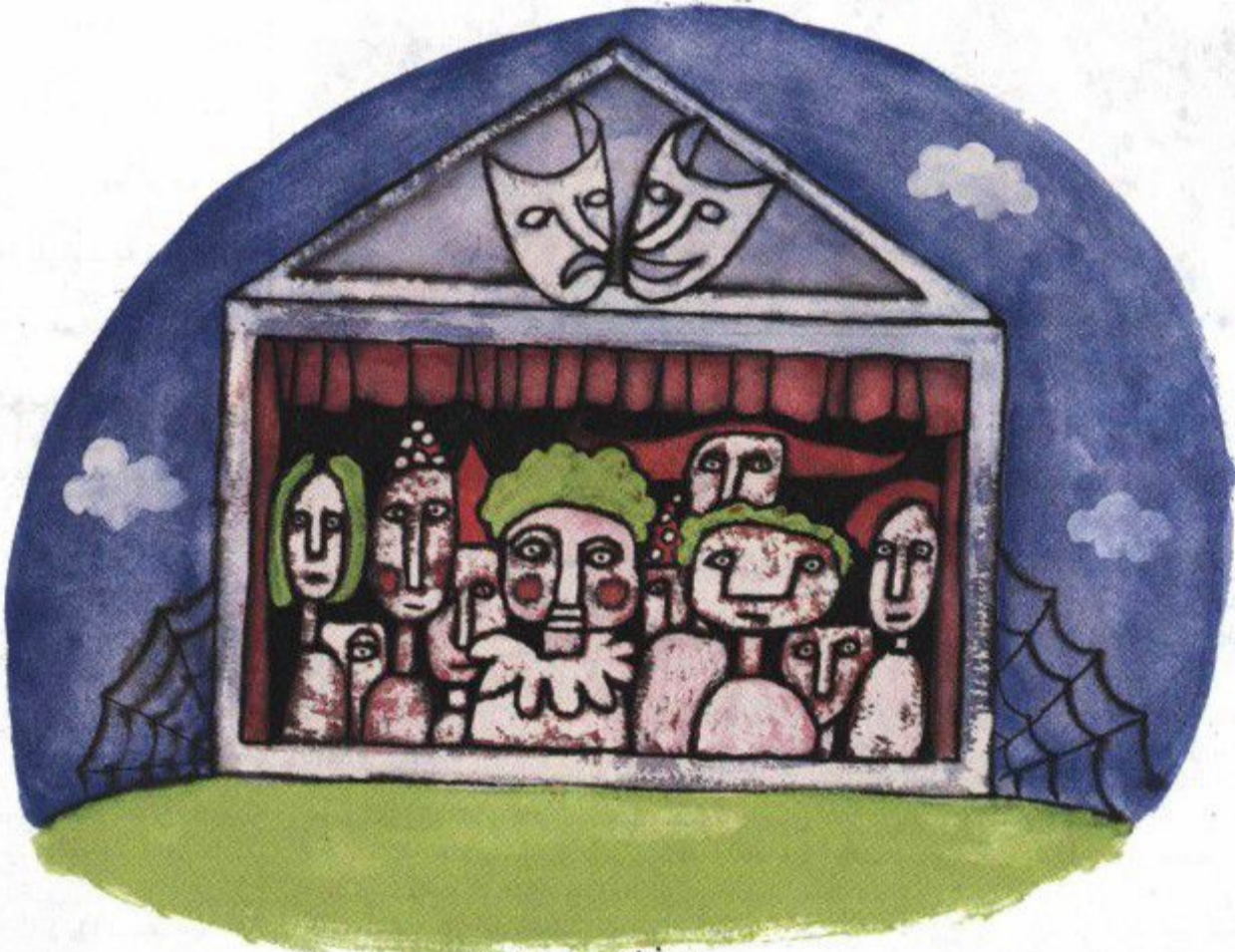
دچار کمبود وقت هستم. حتی فرصت سینما رفتن هم ندارم. نصیری‌ها می‌گویند: جذابیت‌های تصویری سینما همیشه وجود داشته ولی آن چیزی که باعث جذاب نبودن تئاتر می‌شود نوع کارهای ارائه شده است. به نظر من بیشتر کارهای تئاتری فعلی شبیه پلاتوهای دانشجویی است و همین از جذابیت آنها کم می‌کند. او علت این مسئله را در چند چیز می‌داند: در کشور ما برای تئاتر کمتر سرمایه‌گذاری می‌شود،

آکادمیک دارند و با این تفکر به دنبال شیوه‌های جدید بیانی هستند در حالی که هنوز شیوه‌های کلاسیک به درستی تجربه نشده‌اند و همین موضوع باعث ناتوانی در برقراری ارتباط با مخاطب می‌شود. شاملو علت دیگر رشد نکردن تئاتر در ایران را سیاست‌های غلطی که در سال‌های اخیر در این عرصه وجود داشته باعث رکود تئاتر در این سالها شده است. مثلاً اینکه به کسانی اجازه کار می‌دهند

چرا دیگر هیچ برادری نیست که خواهر کوچکش را به تئاتر ببرد؟

چرا تئاتر

نمی‌بینند...؟

حاج‌آقا میرزا شجاعی

است. هر کار هنری برنامه‌ریزی می‌خواهد. باید یک عده آدم تئاتری دور هم جمع شوند و نمایشنامه‌ای را برای اجرا انتخاب کنند. البته این بدان معنی نیست که فقط یک نوع خاصی از تئاتر کار شود. همه گروه‌ها می‌توانند کار کنند؛ دانشجویی، حرفه‌ای، کم‌دی، کم‌دی سیاه و... ولی با برنامه‌ریزی دقیق و منظم.

احمدی‌نسب به پیشینه استقبال مردم ما از تئاتر اشاره می‌کند و می‌گوید: در یک دوره‌ای برای تئاترهایی که هنوز روی صحنه نیامده بود، بلیت رزرو می‌کردند. اینها به خاطر برنامه‌ریزی بود. مردم می‌دانستند که سالن سنگلج بعد از کار «بیضایی» کار «رادی» را روی صحنه می‌آورد و همین باعث استقبال آنان می‌شد. ولی الان اینطور نیست.

او می‌گوید: کار خوب نباید یک اتفاق باشد. مثلاً سالن سنگلج یک ماه، یک نمایش بسیار عالی را روی صحنه می‌آورد و بعد یک نمایش دست‌چندم. حتی یک بقال هم که فروش خوبی دارد اگر یک ماه مغازه‌اش را ببندد بعد از این مدت با رکود فروش روبه‌رو می‌شود.

احمدی‌نسب معتقد است حمایت دولت یا نباید باشد یا باید برای همه باشد نه اینکه یک عده خاص از این حمایت‌ها برخوردار شوند و عده کثیر دیگری از آن محروم بمانند. او می‌گوید: خود من چند ماه پیش متن «دون کیشوت» را برای تصویب به هیأت نمایش دادم. این متن در مرکز هم برآورد ساخت شد و هم برآورد هزینه. من تا آنجا که توانستم هزینه‌ها را کم کردم ولی هنوز تکلیف آن روشن نشده و من هم مجبور شدم تمرین‌هایم را متوقف کنم.

احمدی معتقد است دوران «جان گذاشتن بر سر تئاتر» به سر آمده و دیگر تمام بازیگران حتی دانشجویان به دنبال کسب درآمدند. او می‌گوید: الان مثل گذشته نیست که آن عشق و شور و شیدایی باعث شود از همه چیزت بگذری تا یک نمایش اجرا شود. حالا حتی دانشجویان نیز اگر با آنها قرارداد ببندی راضی به کار نمی‌شوند.

وی در پایان به نبودن تماشاگر حرفه‌ای اشاره می‌کند و می‌گوید: تماشاگران ما چون به طور مداوم کار خوب نمی‌بینند، حرفه‌ای نیستند. به عقیده من تماشاگر باید تربیت شود تا بعد بتواند تئاتر دلخواهش را انتخاب کند. ولی ما این کمبود را هم داریم.

سخن آخر

در سالن‌های تئاتر بسته است. بعضی از آنها را تار عنکبوتی گرفته که حکایت از سکوتی چند ساله دارد. دخترکان و پسرکان دست در دست پدرها و مادرها و برادر و خواهرهای بزرگتر خود دارند و بی‌خیال از جلو این درهای بسته می‌گذرند. پارک‌ها و شهربازی‌ها و گاه سینماها پر از آدم است و «ماهی سیاه کوچولو» در به دنبال دریا می‌گردد!

میترا شجاعی

که سابقه و تجربه این کار را ندارند و درمقابل کسانی که در این عرصه به اصطلاح خاک صحنه خورده‌اند عملاً جایی برای کار نمی‌یابند، ما در اوایل انقلاب شاهد ترک صحنه تئاتر از سوی هنرمندانی بودیم که مورد بی‌مهری قرار گرفته بودند و تأمین مالی هم نداشتند و اینان اکثراً به سینما و تلویزیون روی آوردند. وی حرفه‌ای کردن تئاتر را تنها راه علاج بیماری آن می‌داند.

نظر یک کارشناس

حرف‌های مردم را شنیدیم و پس از آن نظر یک کارشناس را جویا شدیم، «حسین احمدی‌نسب» از کارگردانان قدیمی تئاتر و از جمله کسانی که مورد بی‌مهری واقع شده‌اند، در این باره می‌گوید: به نظر من چندین مسئله باعث شده، تئاتر ما بیمار شود. یکی از آنها نداشتن معیار دقیق و سنجیده برای انتخاب متون نمایشی

دولت کمک کمتری به تئاتر می‌کند تا به سینما و کارگردانان هم مقصرند. ما متن‌های خیلی خوبی داریم که وقتی اجرا می‌شود، خیلی بد از آب درمی‌آید.

این روزنامه‌نگار معتقد است، اگر کار خوبی ارائه شود، مخاطب خودش را پیدا خواهد کرد. مثل عشق‌آباد یا بینوایان که با وجود دوری محل نمایش آن استقبال بسیار خوبی از آن شد. تئاتر جذابیت‌های مستتری دارد و مهم این است که بتوانند از این جذابیت‌ها برای جلب مخاطب استفاده کنند. در هر حال امیدوارم هرچه زودتر یک اتفاقی در تئاتر بیفتد!

شهرام شاملو، دانشجو

حرفه‌ای نبودن تئاتر را مهمترین علت عدم استقبال از این هنر می‌داند. او می‌گوید: اغلب کسانی که تئاتر کار می‌کنند، تازه از دانشگاه بیرون آمده‌اند و تفکر

سینما می‌تواند با مخاطب ارتباط برقرار کند. تئاتر بی‌واسطه است ولی سینما واسطه‌هایی مثل دوربین و... دارد.

داودی علت اصلی عدم استقبال مردم از تئاتر را، مردمی نبودن آن می‌داند: تئاتر یک قشر خاصی را دربرمی‌گیرد اما سینما عامه‌پسند است. از جنوبی‌ترین نقطه شهر تا شمالی‌ترین آن همه سینما را می‌شناسند و حرف آن را می‌فهمند اما حرفهایی را که در نمایش‌ها زده می‌شود نمی‌فهمند. او در پایان صحبت‌هایش می‌گوید: با این همه تئاتر هنر بومی و ملی ماست و نباید بگذاریم سینما و تکنیک‌های جذاب آن، این هنر ملی را از بین ببرد.

«لیلا نصیری‌ها»، روزنامه‌نگار، دو سال پیش نمایش «بینوایان» را دیده و دیگر هیچ... او می‌گوید: من شدیداً

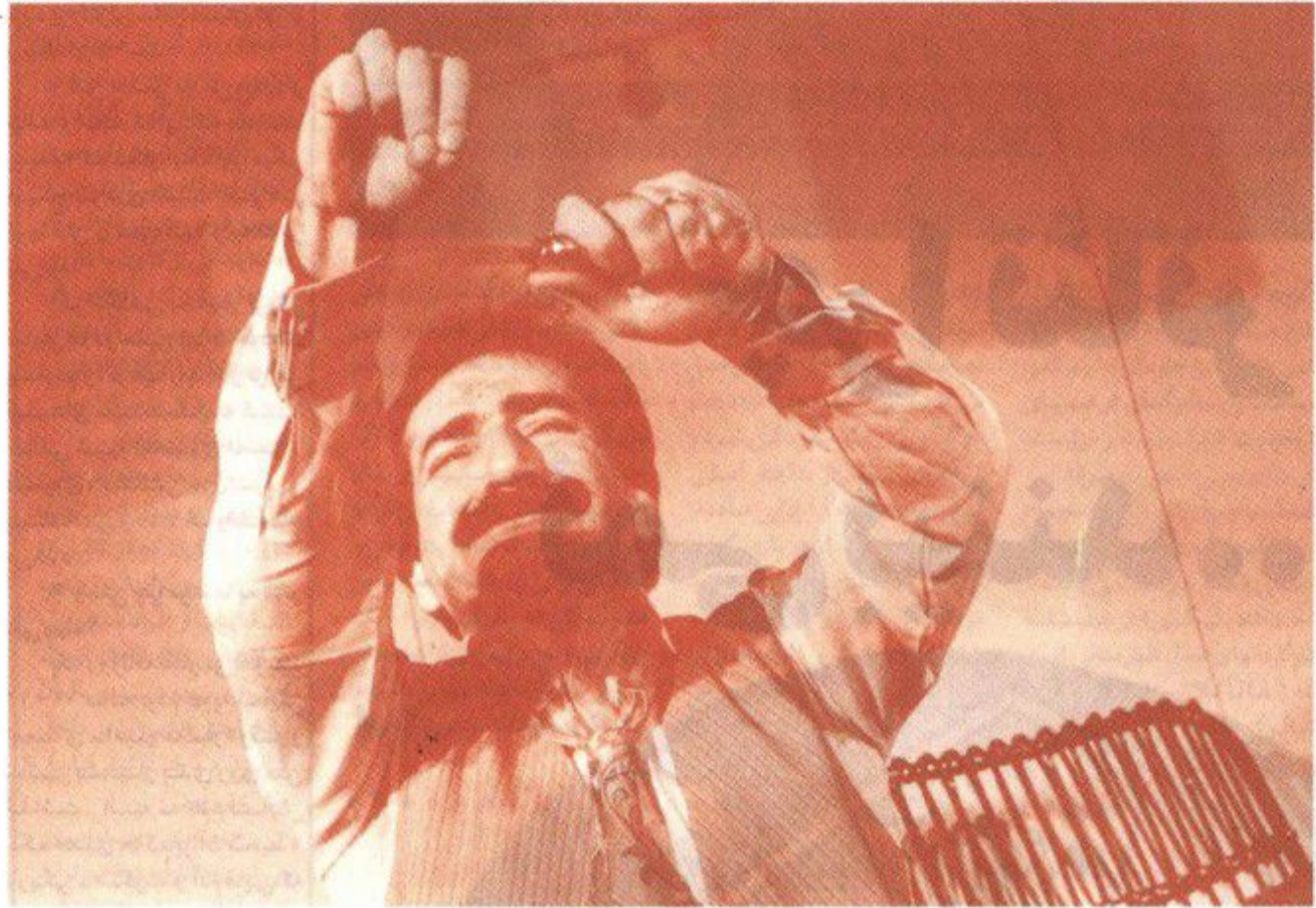
با کاروان سوخته، حکایتی از جنون

گذشته نیز موفق به دریافت جایزه ۱۵۰۰۰ مارکی از فستیوال تئاتر تسوانگ شد که این انتخاب از میان ۳۲۰ نمایش برگزیده انجام گرفت.
پیش‌تر نمایش زه‌چرمی کار محمدعلی بهبودی نیز در چند جشنواره بین‌المللی تئاتر تقدیر شده بود.

محمدعلی بهبودی و علی جلالی اجرا شده است هر دو در تهران به مدرسه بازیگری رفته‌اند و هر دو هنر تئاتر را به کمک روش «کنستانتین استانیسلاسکی» آموخته‌اند و از دهه ۸۰ تاکنون در آلمان زندگی می‌کنند.
نمایش با کاروان سوخته سال

دست داده و جنون‌زده حالات روحی‌اش را بازگو می‌کند.
این نمایش در واقع برداشتی از آتش سوزی زولینگن است که در آن یک خانواده ترک توسط نئونازی‌ها به آتش کشانده شدند.
با کاروان سوخته توسط

با «کاروان سوخته» کار مشترک تئاتر دولتی اوبرهاوزن و گروه تئاتر دنیا جمعه گذشته در سالن چهارسو دوبار بر صحنه رفت.
این نمایش داستان علی دلیری مردی است که در جریان یک آتش سوزی همسر و پسرش را از

- امروز با جشنواره تئاتر**
- ۵ تالار وحدت: ساعت ۱۸/۳۰، دانگ هفتم، (ویژه) (رضا صابری، تهران)
  - ۵ تالار اصلی (تئاتر شهر) ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، دادگاه جنجال برانگیز...، مسابقه (آرش آسالان - تهران)
  - ۵ تالار چهارسو: ساعت ۱۷ و ۱۹، در فراق فرهاد، مسابقه (ناصر کامکاری - تهران)
  - ۵ تالار سایه: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، آرش، ویژه (قطب‌الدین صادقی - تهران)
  - ۵ تالار شماره ۲ تئاتر شهر: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹، پارک نیش خیابان، مسابقه (افروز فروزند - تهران)
  - ۵ تالار سنگلج: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، سرانجام سپید می‌شوی، مسابقه (امید آقایی - تهران)
  - ۵ تالار مولوی (مسابقه): ساعت ۱۶ و ۱۸، هفت شب از شب‌های رنج نگار، مسابقه (مهدی مکاری - تهران)
  - ۵ تالار فارابی: ساعت ۱۷ و ۱۸/۳۰، بی دلیل نیست، مسابقه (غلامرضا قراری - کرمان)
  - ۵ تالار هنر: ساعت ۱۷/۳۰، آفاق جشنواره جشنواره‌ها (برگزیده جشنواره منطقه ۱ - شیراز)
  - ۵ تالار میراث فرهنگی: ساعت ۱۹، شیخون زاگرس، مسابقه (فرزاد قاسمی گودرزی - درود)
  - ۵ تالار قشقایی: ساعت ۱۶ تا ۲۲، مراسم آئینی سستی (بندرعباس)

- فردا با جشنواره تئاتر**
- ۵ تالار اصلی تئاتر شهر: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، سعدی مسافر عشق، ویژه (علی نقی رزاقی - شیراز).
  - ۵ تالار چهارسو: ساعت ۱۷ و ۱۹، بازگشتی نیست، ویژه (گلچهره سجادیه - تهران).
  - ۵ تالار سایه: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، آرش، ویژه (قطب‌الدین صادقی - تهران).
  - ۵ تالار شماره ۲ تئاتر شهر: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹، پانسیون، مسابقه (مصطفی توفیق - بروجن).
  - ۵ تالار سنگلج: ساعت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰، نمایش ممنوع، ویژه، داوود فتحعلی بیگی - تهران).
  - ۵ تالار مولوی: ساعت ۱۶ و ۱۸، رقص کاغذ پاره‌ها، مسابقه (محمد یعقوبی - تهران).
  - ۵ تالار فارابی: ساعت ۱۷ و ۱۸/۳۰، همیلا، مسابقه (فرشید صمدی پور - بروجرد).
  - ۵ تالار هنر: ساعت ۱۷/۳۰، یکی بود یکی نبود - جشنواره جشنواره‌ها (بچه‌های مسجد - قم).
  - ۵ تالار میراث فرهنگی: ساعت ۱۹، دادگاه جنجال برانگیز...، مسابقه (آرش آسالان - تهران).
  - ۵ تالار قشقایی: ساعت ۱۶ تا ۲۲، نقالی.

تماشاگران چه می‌گویند؟ چند نظر درباره «شب‌ی در طهران»

کارگردان‌هایی بوده‌اند که من بلیت نمایش آنها را از قبل خریداری کرده‌ام.
* پویان شاهرخی - دانشجوی رشته سینما:
نمایش از لحاظ ساختار هیچ مشکلی نداشت. به نظر من در این نمایش بیشتر به طنز پرداخته شده بود تا به مسایل اجتماعی و سیاسی. در حالی که تا آنجایی که من اطلاع دارم در متن اصلی، محمد چرمشیر، بیشتر به مسایل سیاسی و اجتماعی دهه ۱۳۲۰ پرداخته است ولی در این نمایش اینطور نبود و این مسئله می‌تواند به ذهنیت تماشاگر لطمه وارد کند.
* لیلی عاج - دانشجوی رشته نمایش:
خانم آدینه با همان گروه همیشگی خود کار کرده است. فکر می‌کنم شخصیت‌ها کمی با هم بیگانه بودند، بطوریکه انسانه‌های مختلفی و خاصی در طول تاریخ بطور اتفاقی با هم برخورد می‌کنند و البته برخوردی که بیشتر طنزگونه به نظر می‌رسد و هر کدام از همین بازیگران، نمایش جدایی را اجرا می‌کنند.
البته بازی بعضی از بچه‌های گروه ضعیف بود ولی در مجموع می‌توان گفت کار قابل تحمیلی بود.
* مهین قریشی - فارغ‌التحصیل رشته تئاتر:
اجرا کمی مغشوش به نظر می‌رسید. چون حامل پیام‌های مختلفی در یک مدت زمانی محدود بود. در حالی که لازم نیست پیام‌های زیادی در نمایش گنجانده شود تا تماشاگر را دچار سرگردانی کند.
در عین حال نمایش از بازی خوب بازیگران بهره گرفته و به نظر می‌رسد در بخشهایی نیز بازیگران با توجه به خلاقیت و بداهه خود کار می‌کنند.
اما در مورد متن باید گفت از آقای چرمشیر با توجه به نمایشنامه‌های قبلی که از ایشان خوانده بودم، انتظار بیشتری داشتم. چون نمایشنامه‌های گذشته ایشان محتوا و انسجام بیشتری داشته است.

شب‌ی در طهران - نوشته محمد چرمشیر - کارگردان: گلاب آدینه
* مینو نگاهبان - فارغ‌التحصیل کارگردانی تئاتر:
این نمایش بازتاب واقعیت‌هایی است که سال‌هایی طولانی در مملکت ما اتفاق افتاده است.
وقایعی که در اداره شهربانی این نمایش روی می‌دهد به کلیت بالاترین مشاغل اداری و نظامی ما قابل تعمیم است.
طنز جاری در سراسر نمایش تلخی گزنده و ناراحت‌کننده آنچه از سوی خودی‌ها و بیگانگان بر کشور ما گذشته است، تا اندازه‌ای تعدیل می‌کند. اما البته مخاطب حرفه‌ای در می‌یابد که در لفافه طنز، واقعیت‌های هولناکی در قالب یک تئاتر سیاسی معترض در حال بیان است.
جنبه‌های واقع‌گرایانه نمایش که به نوعی برشی از یک مقطع قابل تعمیم تاریخی ایران است، بازی‌های درخشان و کارگردانی خوب گلاب آدینه، شب‌ی در طهران را نمایشی دوست‌داشتنی می‌کند که تماشاگر را ناخودآگاه وادار به چندبار دیدن می‌کند.
* فریبا قاسمی - دبیر آموزش و پرورش:
اسامی جشنواره‌هایی که در کشور برگزار می‌شود، برای من همیشه یک رویداد فرهنگی مهم تلقی شده است. به ویژه جشنواره تئاتر که به آن اعتقاد خاصی دارم. شب‌ی در طهران را هم بخاطر کارگردان آن انتخاب کرده‌ام.
* علیرضا حاج باقر - کارمند صنایع دفاع:
وصف این تئاتر را از دوستانم خیلی شنیده بودم. به همین خاطر وقتی زمان پیش‌فروش نمایشهای جشنواره اعلام شد، شب‌ی در طهران، اولین تئاتری بود که بلیت آنرا تهیه کردم.
* تهمنه صمدی - دانش‌آموز پیش‌دانشگاهی:
در این چند ساله، جشنواره تئاتر را تماماً دنبال کرده‌ام و اکنون به نوعی یک تماشاگر حرفه‌ای تئاتر محسوب می‌شوم.
معیار انتخابم نیز برای تماشای یک تئاتر، کارگردان آن نمایش است. مثلاً آدینه، سمندریان، سجادیه، طهمورث و چند نفر دیگر از جمله

شناخت تئاتر ایران و جهان در سمینارهای جشنواره

همزمان با هفدهمین جشنواره تئاتر فجر، سمینارهایی به منظور شناخت تئاتر ایران و جهان در موزه فرش واقع در خیابان کارگر شمالی، چهارراه فاطمی، ضلع شمالی پارک لاله برگزار می‌شود. برنامه سمینارهای جشنواره بدین شرح است:

- یکشنبه چهارم بهمن ماه ۷۷، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۱۵ مصاحبه مطبوعاتی با گروه «اورهاوزن» آلمان و «کلاوایزه» مدیریت تئاتر. ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ سخنرانی دکتر محمدرضا خاکی با محور معماری تئاتر در قرن بیستم و تغییر و تحول در آن
- دوشنبه پنجم بهمن ماه، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۳۰ سخنرانی دکتر پروانه مزده با موضوع هنر ایجاز در تئاتر نوین. ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ سخنرانی بهروز قریب‌پور تحت عنوان رمزگشایی جادوی جان بخشی در تئاتر اشیاء
- سه‌شنبه، ششم بهمن ماه، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۱۵ سخنرانی فرهاد آتیش با محور «تنگناهای درام نویسی نوین و درام نویسی در ایران» ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ سخنرانی دکتر علی رفیعی با محور «خلاقیت گروهی در تئاتر نوین جهان»
- چهارشنبه، هفتم بهمن ماه، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۱۵، مصاحبه با گروه ترکمنستان. ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ سخنرانی دکتر قطب‌الدین صادقی با محور «چهار گرایش در کارگردانی تئاتر نوین جهان»
- پنج‌شنبه، هشتم بهمن ماه، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۱۵، سخنرانی سهیلا نجم با موضوع کشف نمایش شرق در صحنه‌های تئاتر نوین جهان. ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ سخنرانی احمد دامود تحت عنوان «رد تعبیر بازی حفظی در بازیگری نوین»
- جمعه، نهم بهمن ماه، ساعت ۱۰ تا ۱۱/۱۵، سخنرانی دکتر نور جانف با محور «تئاتر تاجیکستان» و سخنرانی علی نصیریان با موضوع «معضل تطابق با تئاتر نوین جهان» ساعت ۱۱/۳۰ تا ۱۳ آرم جشنواره

مدیره مهمانخانه؛ یک تئاتر در تئاتر

این نمایش در حقیقت یک تئاتر در تئاتر است که فروریخته شدن چند بمب در اوج داستان آن را از ماجرای اصلی جدا می‌کند.
این نمایش ایتالیایی در دو روز پایانی جشنواره (۱۳ و ۱۴ بهمن) در دو نوبت ۱۷/۳۰ و ۱۹/۳۰ در تالار اصلی تئاتر شهر به روی صحنه می‌رود.

«مدیره مهمانخانه» به کارگردانی «مارزیلا آنالکریو» از جمله نمایش‌هایی است که در بخش خارجی هفدهمین جشنواره تئاتر فجر به روی صحنه می‌رود. مدیره مهمانخانه داستان یک مثلث عشقی میان یک شواله، یک کنت و یک دختر (میراندولینا) است.